

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/160/2019
Identifikačné číslo spisu: 1414201693
Dátum vydania rozhodnutia: 30.03.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1414201693.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Mestskej časti Bratislava - Karlova Ves, IČO: 00 603 520, so sídlom v Bratislave, Námestie sv. Františka 8, zastúpenej advokátom JUDr. Ľuboslavom Kašubom, Advokátska kancelária so sídlom v Bratislave, Na vřšku 1, proti žalovanému E. J., bývajúcemu v L., Ľ.V. O. X, zastúpenému JUDr. Ľubomírom Hnátom, advokátom so sídlom v Bratislave, Guothova 20, o vypratanie bytu, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 11 C 29/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 3. októbra 2018 sp. zn. 6 Co 228/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 26. apríla 2017 č. k. 11 C 29/2014-150 uložil žalovanému povinnosť vypratať bližšie označený byt a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v plnej výške.

1.1. Súd prvej inštancie považoval za nesporné, že žalobkyňa ako prenajímateľka a žalovaný ako nájomca uzavreli v roku 1993 písomne zmluvu o nájme bytu na dobu neurčitú, ďalej, že žalobkyňa písomne dňa 4. marca 2013 vypovedala žalovanému zmluvu o nájme daného bytu s trojmesačnou výpovednou lehotou z dôvodu podľa § 711 ods. 1 písm. d) Občianskeho zákonníka. Predmetná výpoveď z nájmu bola žalovanému zaslaná poštou na jeho adresu - do vlastných rúk a podľa doručenky bola prevzatá a podpísaná dňa 14. marca 2013, čím od 1. apríla 2013 začala plynúť výpovedná trojmesačná doba; žalovaný doposiaľ byt užíva a žalobcovi ho neodovzdal. Žalovaný tvrdil, že výpoveď z nájmu mu nebola doručená, podpis na doručenke nie je jeho vlastný. Svedok E. J. H. (syn žalovaného) vo svojej výpovedi uviedol, že si myslí, že na doručenke je jeho podpis, neskôr uviedol, že je to jeho podpis. Zo správy Slovenskej pošty, a.s. z 19. mája 2016 súd prvej inštancie zistil, že doporučená zásielka bola dodaná dňa 11. marca 2013. Zásielku prevzal adresát osobne na doručovanom rajóne počas pochôdzky poštového doručovateľa. Adresát bol poštovému doručovateľovi známy, z

uvedeného dôvodu sa v dodávacích dokladoch preukaz totožnosti nenachádza. V tejto súvislosti prvostupňový súd ešte zistil, že výpoveď bola žalovanému doručovaná poštou do vlastných rúk, bez uvedenia dátumu narodenia žalovaného. Listiny, ktoré majú povahu verejných listín, sa od súkromných listín líšia svojou dôkaznou silou. Podávajú, ak nie je preukázaný opak, dôkaz o pravdivosti toho, čo je v nich osvedčené. Ak je verejná listina pravá, vtedy sa s ňou spája vyvrátiteľná domnienka o pravdivosti jej obsahu, podľa ktorej verejné listiny potvrdzujú pravdivosť toho, čo sa v nich osvedčuje alebo preukazuje, ak nie je dokázaný opak. Samotné popieranie obsahu verejnej listiny alebo jej spochybnenie nemôže mať za následok, že súd z jej obsahu nebude vychádzať, lebo výslovné znenie zákona mu to neumožňuje. Ak nie je pravdivosť verejnej listiny vyvrátená preukázaním opaku, považuje súd na účely hodnotenia dôkazov obsah listiny za pravdivý. Dokladom o doručení písomnosti súdu je tzv. doručka, ktorá má povahu verejnej listiny v zmysle § 134 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) účinného do 30. júna 2016. Súd vychádza z údajov na doručke, ktoré zachytávajú postup pri doručení, a kým nie je preukázaný opak, súd považuje údaje na doručke za pravdivé. Ustanovenie § 45 ods. 2 OSP v znení účinnom do 30. júna 2013, upravuje vyvrátiteľnú právnu domnienku o pravdivosti doručky. Ak strana sporu spochybňuje správnosť údajov uvedených na doručke (namieta, že zásielku neprevzala oprávnená osoba), je povinná o tom súdu predložiť dôkaz a týmto spôsobom preukázať svoje tvrdenie. V danej veci žalovaný namietal, že zásielku neprevzal, že podpis na doručke nie je jeho. Bol preto povinný predložiť súdu dôkaz o opaku a týmto spôsobom preukázať svoje tvrdenie. Zo správy pošty bolo zistené, že zásielka bola dodaná 11. marca 2014 a nie, že bola doručená 14. marca 2013. Ďalej, že poštovému doručovateľovi bol adresát známy, z uvedeného dôvodu sa v dodávacích dokladoch preukaz totožnosti neuvádza. Z uvedeného možno usudzovať, že poštový doručovateľ žalovaného, ktorý tam bol hlásený k trvalému pobytu, poznal. Žalovaný navrhol ako dôkaz na svoju obranu výsluch svedka - syna E. J. H. Súd prvej inštancie však jeho výpovedi neuveril a označil ju za účelovú. Svedok totiž nebol hlásený k trvalému pobytu na adrese L.. O. X, L., ani p. K., ktorá bývala v byte, ako priateľka žalovaného, neuviedla pri šetrení polície, že sa tam zdržuje aj syn žalovaného. Svedok si nepamätal jednoznačne okolnosti doručovania zásielky, uvádzal, že otec bol na liečení, ale uvedená skutočnosť nebola ničím preukázaná. Hoci výpoveď z nájmu nie je štandardná bežná korešpondencia, svedok si nepamätal bližšie, od koho bola zásielka - uvádzal bytový podnik, odosielaná a nebol si jednoznačne istý ani pri osvedčení pravosti svojho podpisu. Jeho výpoveď bola váhava. O tom, že v byte sa zdržoval a preberal poštu, sa vo svojej výpovedi nezmienil ani žalovaný. Preto len zo samotnej výpovede svedka nebol preukázaný opak pravdivosti verejnej listiny - doručky pre žalovaného a jeho podpis. Na podporu uvedeného svedčí aj správa OR PZ Bratislava IV, kde z vyjadrenia priateľky žalovaného p. K. vyplynulo, že v byte vo februári 2013 bývala ona aj s dcérou; o tom, že by tam býval aj svedok E. J. H. sa nevyjadrila. Svedok E. J. podľa jeho tvrdenia odišiel do Prahy v roku 2014. Súd prvej inštancie konštatoval, že listina - výpoveď z nájmu bytu ako prejav vôle sa tak dostala do sféry dispozície žalovaného, aj s prejavom vôle žalobkyne, čím došlo k pôsobeniu tohto jednostranného prejavu voči žalovanému ako adresátovi, bez ohľadu na to, či sa s ním skutočne oboznámil. Situácia sa posudzuje objektívne, žalovaný sa mal možnosť oboznámiť s výpoveďou. Tomu nasvedčuje aj skutočnosť, že žalovaný sa koncom júna 2013 v rámci plynutia výpovednej lehoty objednal ku starostke na stretnutie za účelom riešenia výpovede z nájmu, nedoplatkov, a ako bolo uvedené v poznámke ku stretnutiu, stretnutia sa zúčastnil. Uvedenú skutočnosť potvrdila vo svojej výpovedi aj svedkyňa C. L., ako zamestnankyňa žalobkyne a v tomto smere sa vyjadril aj právny zástupca žalobkyne, ktorý sa daného stretnutia osobne zúčastnil. Súd prvej inštancie tak mal za to, že výpoveď bola žalovanému doručená, že túto žalovaný prevzal a mal možnosť sa s výpoveďou oboznámiť. Nakoľko nepodal žalobu o určenie neplatnosti výpovede z nájmu, uplynutím výpovednej doby dňa 30. júna 2013 sa nájomný vzťah žalovaného k bytu skončil. Od 1. júla 2013 užíva žalovaný byt bez právneho dôvodu. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie žalobe vyhovel.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 3. októbra 2018 sp. zn. 6 Co 228/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a vyslovil, že žalobkyni priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd uviedol, že v posudzovanom prípade súd prvej inštancie v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie rozsiahlym dokazovaním riadne zistil skutkový stav veci, aplikoval naň správny predpis a svoje rozhodnutie aj podrobne a presvedčivo odôvodnil. Ďalej uviedol, že podstata právnej úpravy

uvedenej v ustanovení § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka spočíva v tom, že ak nájomca, ktorému prenajímateľ dal výpoveď z nájmu bytu, chce zániku nájmu zabrániť, nemá inú možnosť, než v zákonom stanovenej trojmesačnej lehote odo dňa doručenia výpovede podať návrh na súd o neplatnosť výpovede, lebo v opačnom prípade právo nájomcu uplatniť tento nárok na súde zaniká, a že ak túto možnosť nájomca nevyužije, v rámci iného konania súdy už nemôžu riešiť otázku platnosti výpovede z nájmu bytu ani ako otázku predbežnú. Aplikácia ustanovenia § 711 ods. 6 veta prvá Občianskeho zákonníka, podľa ktorého neplatnosť výpovede môže nájomca uplatniť na súde do troch mesiacov odo dňa doručenia výpovede, však súčasne predpokladá, že (i) vôbec existuje výpoveď z nájmu bytu ako jednostranný, adresný, hmotnoprávny úkon konkrétneho prenajímateľa urobený voči konkrétnemu nájomcovi a (ii) prenajímateľ výpoveď nájomcovi doručil.

2.2. V opačnom prípade, t.j. ak vôľa, obsahom ktorej je výpoveď, prejavená nebola (právny úkon výpovede nájmu bytu neexistuje), resp. bola, ale právny úkon nebol nájomcovi vôbec doručený, aplikácia ustanovenia § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka do úvahy neprichádza. Nájomca sa logicky nemôže s úspechom domáhať neplatnosti právneho úkonu, ktorého existencia chýba, resp. uplatniť neplatnosť výpovede na súde, ak mu výpoveď nebola vôbec doručená (účinky výpovede nastávajú až dňom jej doručenia a deň doručenia výpovede je skutočnosťou rozhodujúcou pre začiatok plynutia zákonom stanovených lehôt, výpovednej aj prekluzívnej). V takýchto prípadoch zánik nájmu bytu v zmysle § 710 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka nastať nemôže, pričom súd je povinný v každom konaní, t.j. aj konaní o vypratanie bytu, sa námietkou nájomcu v tomto smere vznesenou, zaoberať. V takomto prípade totiž nejde o riešenie otázky (ne)platnosti výpovede v zmysle § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka.

2.3. Podľa § 710 ods. 3 veta tretia Občianskeho zákonníka, na doručovanie písomnej výpovede nájmu bytu sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu (v posudzovanej veci § 46 a nasl. OSP účinného do 30. júna 2016). Podľa § 47 ods. 2 OSP účinného v čase doručovania výpovede z nájmu bytu (doručovanie „do vlastných rúk“), ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku počas jej uloženia nevyzdvihne, považuje sa deň, keď bola zásielka vrátená súdu, za deň doručenia, i keď sa adresát o tom nedozvedel. Pri doručovaní písomností súdu poštou sa miesto, deň a spôsob doručenia preukazuje doručenkou, ktorú pošta vracia späť odosielajúcemu súdu. Príslušnou poštou vystavená doručenka, zachytávajúca postup pri doručení, vrátené údajov vyžadovaných ustanovením § 47 ods. 2 OSP, osvedčuje pravdivosť toho, čo je v nej uvedené, ak nie je preukázaný opak. Tento dôsledok však môže nastať len vo vzťahu k tomu, čo je na doručení uvedené. Pokiaľ doručenka neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia zdržoval, nie je osvedčené, či táto podmienka náhradného doručenia bola splnená. V takomto prípade je povinnosťou súdu vykonať šetrenie na zistenie jej splnenia, pričom nie je povinnosťou účastníka, ktorému bolo doručované poštou, navrhnúť dôkazy na preukázanie svojho prípadného tvrdenia, že sa v čase doručovania v mieste doručenia nezdržoval z dôvodu, že účastník konania nemá povinnosť preukazovať opak toho, čo nie je osvedčené. Doručenka ako verejná listina preukazuje pravdivosť toho, čo sa v nej potvrdzuje a je dôkazom, že sa písomnosť doručila, ak nie je preukázaný opak. To znamená, že pre ňu platí vyvrátiteľná domnienka jej správnosti, pričom jej správnosť sa v súdnom alebo v správnom konaní nedokazuje, dokazuje sa len jej prípadná nesprávnosť. Ak účastník popiera správnosť (pravdivosť) obsahu poštovej doručky, povinnosť tvrdenia aj povinnosť dôkazná spočíva na ňom. Dôsledok toho, že doručenka má povahu verejnej listiny, a toho, čo obsahovo potvrdzuje, je teda ten, že je na účastníkovi, ktorý tvrdí opak (oproti údajom uvedeným v doručení), že stanovený postup doručovateľa dodržaný nebol alebo že sa v mieste doručovania nezdržoval, aby na svoje tvrdenia ponúkol dôkazy a ich prostredníctvom tieto opačné tvrdenia dokázal; na tomto účastníkovi teda spočíva dôkazné bremeno. Ak však doručenka znaky verejnej listiny nemá, súd pri šetrení, či bolo odvolanie podané včas, túto konštrukciu využiť nemôže.

2.4. V danom prípade doručenka založená v spise na č.l. 3 potvrdzuje, že sa poštou uskutočňovalo doručovanie výpovede z nájmu bytu žalovanému. Z údajov vyznačených na doručení vyplýva, že zásielka bola doručovaná E. J., bytom Ľ. O. Č.. X, L., a prevzatá bola dňom 11. marca 2013. Podpis preberajúceho je na doručení riadne uvedený. Predmetná doručenka teda osvedčuje pravdivosť toho,

čo sa v nej potvrdzuje, resp. zakladá vyvrátenú právnu domnienku o tom, že písomnosť bola dňa 11. marca 2013 doručená adresátovi označenému na zásielke. Ak potom adresát zásielky (žalovaný) v konaní tvrdil opak, vznikla mu povinnosť ponúknuť (predložiť) dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, že on doručovanú zásielku neprevzal, resp. že podpis na doručenke nie je jeho podpisom. Žalovaný v tejto súvislosti v konaní argumentoval tým, že zásielku, obsahom ktorej bola predmetná výpoveď z nájmu bytu neprevzal on, ale jeho syn E. J. H., ktorý mal na uvedenej adrese hlásený trvalý, resp. prechodný pobyt (resp. mal byť hlásený jeho pobyt ako užívateľa bytu). Žalovaný zásielku prevziať nemohol i z dôvodu, že bol v tom čase hospitalizovaný, príp. na liečení. Žalovaný však tieto svoje tvrdenia (obranu) v konaní riadne nepreukázal. V tomto smere, ako správne vyhodnotil i súd prvej inštancie, sa výpovede žalovaného a jeho syna v podstatných skutočnostiach rozchádzali. Sám žalovaný vo svojej výpovedi uviedol, že v priebehu rokov 2012, 2013 užíval predmetný byt sám. Rovnako potvrdil, že jeho syn nebol hlásený na trvalý alebo prechodný pobyt ako spolubývajúca osoba v predmetnom byte. Je potom zrejmé, že jedinou osobou, ktorá sa mala v čase doručovania v mieste doručovania zdržiavať, bola osoba žalovaného. Nemohla teda v praxi nastať ani situácia, že by na jednej adrese mali hlásený pobyt dve osoby totožného mena a miesta pobytu, čo potom vylučuje i prípadnú zámenu adresáta pri odovzdávaní doručovanej zásielky. Syn žalovaného vo svojej výpovedi uviedol, že zásielku prebral on, lebo jeho otec (žalovaný) bol v tom čase hospitalizovaný, resp. bol na liečení. Táto skutočnosť však v konaní rovnako preukázaná nebola, keďže všetky lekárske správy predložené žalovaným pochádzali z iného časového obdobia, než bol čas doručovania predmetnej zásielky. Napokon i Slovenská pošta, a.s. potvrdila, že zásielku doručila dňa 11. marca 2013 jej adresátovi, ktorý ju prevzal osobne na doručovacom rajóne počas pochôdzky poštového doručovateľa. Pošta teda nepotvrdila, že by zásielku vydala inej osobe, než bol jej adresát (napr. osobe s totožným menom, avšak inou adresou pobytu). Sama uviedla, že ak by nastal takýto prípad (že by mala byť zásielka odovzdaná osobe, u ktorej sa trvalé alebo prechodné bydlisko nezhoduje s odovzdávacím miestom uvedeným na zásielke), k podpisu o prevzatí zásielky by musel byť pripojený údaj (poznámka) manžel/manželka/syn/dcéra a pod. Takýto prípad nenastal, keďže pri podpise preberajúcej osoby takýto údaj (o vzťahu adresáta k preberateľovi zásielky) absentuje. Navyše, v danej veci sa jednalo o zásielku určenú „do vlastných rúk“, kedy jej odovzdanie inej osobe než adresátovi do úvahy neprichádzalo. Žalovaný teda (svojou výpoveďou ani výpoveďou svojho syna) dôveryhodne nepreukázal ním tvrdenú skutočnosť, že zásielku obsahujúcu výpoveď z nájmu bytu neprevzal on, ale jeho syn, a teda nevyvrátil údaje uvedené na doručenke, keďže v konaní nebolo dostatočne preukázané, že by syn žalovaného v danom období predmetný byt užíval a mal k nemu zriadený prechodný alebo trvalý pobyt, čo by umožňovalo vznik novej zámene v osobách adresáta pri jej doručovaní, a nepreukázal ani to, že by sa v čase doručovania zásielky v mieste doručovania nezdržiaval, napr. z dôvodu, že bol v danom čase hospitalizovaný alebo na liečení. Napokon tvrdeniu svedka - syna žalovaného, že si zásielku prebral osobne na pošte (navyše po predložení občianskeho preukazu s miestom pobytu X. N.) odporuje tvrdenie Slovenskej pošty, a.s., ktorá uviedla, že zásielku prevzal žalovaný osobne na doručovacom rajóne počas pochôdzky poštového doručovateľa. Nesedí teda ani miesto údajného prevzatia zásielky. Ako už bolo uvedené, je nepravdepodobné, že by bola zásielka „určená do vlastných rúk“ odovzdaná poštou inej osobe než adresátovi, navyše osobe, ktorej pobyt po predložení občianskeho preukazu sa nestotožňoval s adresou uvedenou na zásielke. Tieto nezrovnalosti žalovaný nijako nevysvetlil a neodstránil, hoci ho v konaní zaťažovalo dôkazné bremeno ohľadne ním tvrdených skutočností. Možno preto (v zhode so súdom prvej inštancie) konštatovať, že žalovaný ohľadne svojich tvrdení neunesol dôkazné bremeno a nevyvrátil skutočnosti uvedené na doručenke.

2.5. Napokon skutočnosť, že mal zásielku prevziať skutočne žalovaný (a teda že mal i vedomosť o výpovedi z nájmu bytu) podporuje i výpoveď svedkyne p. L., ktorá potvrdila, že sám žalovaný uviedol ako účel stretnutia so starostkou riešenie jeho výpovede z nájmu bytu a otázok dôvodov neplatenia nájomného, keď súčasne možno za logické považovať tvrdenie tejto svedkyne, že účel stretnutia so starostkou musel byť ohlásený dopredu, aby sa starostka mohla na takéto stretnutie vopred pripraviť. Žalovaný teda už v čase dohadovania si stretnutia so starostkou, musel mať vedomosť o doručenej výpovedi z nájmu bytu. Tomuto potom nasvedčuje i potvrdenie harmonogramu starostky žalobkyne (č.l. 48), z obsahu ktorého vyplýva, že na deň 3. júla 2013 v čase od 13.30 - 14.00 hod. bolo naplánované stretnutie starostky so žalovaným ohľadom výpovede z nájmu, nedoplatku na nájomnom a prenajímanie bytu nájomcom tretím osobám.

2.6. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov nezostalo odvolaciu súdu iné, než napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V podstatnom namietal, že doručka je síce verejnou listinou, ktorej obsah sa považuje za pravdivý a správny, kým nie je preukázaný opak, avšak v danom prípade súdy opomenuli aplikovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu. V tomto ohľade poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 81/2010 „[p]ri posudzovaní dôkazného bremena na strane toho - ktorého účastníka treba rešpektovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, t.j. pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje. Na nikom totiž nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti.“ Podľa jeho názoru svedok - syn žalovaného v konaní potvrdil, že podpis na doručke je jeho a nie žalovaného, pričom nie je podstatné, či jeho syn mal prechodný alebo trvalý pobyt na adrese L.. O. X. Z obsahu spisu ani nevyplýva tvrdenie odvolacieho súdu, že si prevzal zásielku na pošte. Podobne rozporoval aj dôkaz pracovníčkou žalobkyne L., nakoľko na pojednávaní 29. novembra 2016 sa táto svedkyňa na otázku súdu, či sa žalovaný konkrétne vyjadril, za akým účelom žiada stretnutie so starostkou, vyjadrila, že „nevie“. Preukázať, že „doručovateľ nedoručil žalovanému zásielku pri pochôdzke rajónom bez dokladu totožnosti, lebo ho údajne mal doručovateľ osobne poznať“ mala aj s poukazom na rozhodnutie 6 Cdo 81/2010 žalobkyňa a nie žalovaný. Nesprávnym postupom v tomto ohľade súdy nielenže nesprávne vyhodnotili skutkový stav, ale aj nesprávne vec právne posúdili, keď pre neunesenie bremena žalovaného k pravdivosti doručky uložili žalovanému byť vypratať.

3.1. Žalovaný navrhol, aby najvyšší súd napadnutý odvolací rozsudok zrušil a vec mu vrátil na nové prejednanie, ako aj aby žalovanému priznal náhradu dovolacích trov.

4. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že aj v zmysle rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 507/2012 platí, že doručka ako verejná listina preukazuje pravdivosť toho, čo sa v nej potvrdzuje a je dôkazom, že sa písomnosť doručila, ak nie je preukázaný opak. Ide preto o vyvrátiteľnú domnienku, pričom jej správnosť sa v súdnom konaní nedokazuje, dokazuje sa len jej prípadná nesprávnosť. V ďalšom uviedol/zopakoval skutkové okolnosti svedčiacie proti tvrdeniu žalovaného a navrhol, aby najvyšší súd dovolanie zamietol a zaviazal žalovaného k úhrade trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 „CSP“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

13. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Žalovaný (iba) nesúhlasil s právnym názorom odvolacieho súdu, že v konaní bol on (a nie protistrana) zaťažený dôkazným bremenom o nedoručení mu výpovede z nájmu bytu, ktorá procesná situácia spôsobila, že žalobkyňa bola v spore úspešná. Z hľadiska správnosti mali sudy - podobne ako vo veci najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 81/2010 aplikovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, ktorá v okolnostiach posudzovanej veci zaťažovala žalobkyňu.

15. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

16. Pre právnú otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil dovolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, dovolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Pokiaľ dovolateľ neoznačí alebo nesprávne označí ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru dovolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu nemôže

najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 14/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 78/2017, 8 Cdo 50/2017 a 8 Cdo 141/2017).

16.1. Dovolateľ v danom prípade ním tvrdený „odklon“ vyvodzoval z právnych záverov vyjadrených v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 81/2010, ktoré sa ale týka veci odlišnej (o určenie dedičského práva), pričom v nej zaujaté právne závery sú (v porovnaní s preskúmaným prípadom) vyvodzované z odlišných skutkových i právnych okolností. Nosné dôvody (ratio decidendi) uvedeného dovolacieho rozhodnutia spočívali v zistení, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby z celkom iného právneho dôvodu, než ktorým odôvodnil zamietnutie žaloby prvostupňový súd, a to bez toho, aby umožnil žalobcom vyjadriť sa k možnosti takéhoto iného právneho posúdenia veci. Tým nerešpektoval zásadu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania, v dôsledku čoho bola žalobcom odňatá možnosť konať pred súdom. Nad rámec uvedeného dovolací súd tiež uviedol, že právoplatný výrok rozhodnutia súdu podľa § 175k ods. 2 OSP je pre súd v konaní o žalobe o určenie dedičského práva záväzný. V ďalšom o.i., vysloviac abstraktnú právnu úvahu o dôkaznom bremene a negatívnej dôkaznej teórii, vyslovil v okolnostiach tam posudzovanej veci názor, „že žalobcovia nemali povinnosť preukázať neexistenciu skutočností, z ktorých odvodzoval svoje dedičské právo žalovaný, ale naopak ich preukázanie bolo povinnosťou žalovaného“. Dovolací súd konštatuje, že odkaz na toto rozhodnutie najvyššieho súdu v ničom neopodstatňuje tvrdenie žalovaného, že zo strany odvolacieho súdu došlo k odklonu relevantnému v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

17. K podobným záverom dospel dovolací súd aj v súvislosti s dovolateľom prezentovanou „právnou“ otázkou (bod 3 a 14), ktorá takou v skutočnosti nebola a nebola ani rozhodujúca pre napadnuté odvolacie rozhodnutie. Dovolací súd už uviedol (3 Cdo 154/2019), že rozhodnutiu všeobecného súdu v civilnom sporovom konaní spravidla predchádza riešenie celého radu procesnoprávných a hmotnoprávných otázok s rôznym významom pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP musí byť preto v dovolaní vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý dovolaciemu súdu umožňuje prijať záver o tom, konkrétne o ktorú otázku dovolateľovi ide a či vo vzťahu k nej je daná prípustnosť (a v prípade prípustnosti aj dôvodnosť) dovolania. Je potrebné si uvedomiť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“ (2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali súdy oboch inšancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním). Treba tiež zdôrazniť, že dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 CSP) nie je možné interpretovať a uplatňovať rovnako, ako odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP (8 Cdo 140/2018, 8 Cdo 157/2018). Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (m. m. 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017).

17.1. V posudzovanej veci - aj s použitím ustanovenia § 124 ods. 1 CSP - dovolací súd ustálil, že žalovaný v podstate nesúhlasil s tým, že v konaní bol on (a nie protistrana) zaťažený dôkazným bremenom o nedoručení mu výpovede z nájmu bytu, ktorá procesná situácia spôsobila, že žalobkyňa bola v spore úspešná. K uvedenej výhrade je potrebné poukázať na skutočnosť, že odvolací súd (a predtým i súd prvej inšancie) vyhovel žalobe proti žalovanému, primárne vychádzajúc z nimi (oboch súdov) zisteného skutkového stavu, na základe ktorého dospeli k názoru, že (i) žalovaný mal v minulosti vedomosť o jeho dlhu na nájmomnom, (ii) neuverili výpovedi svedka E. J. H. (syna žalovaného), ktorý tvrdil, že spornú písomnosť prevzal on, vychádzajúc z vyhodnotenia jeho výpovede, ako aj z potvrdenia poštového doručovateľa a samotnej doručienky a (iii) vychádzali aj z výpovede pracovníčky žalobkyne - svedkyne L. (body 2.4., 2.5.). Inak povedané, z vykonaného dokazovania (ktoré iniciovali všetci

zainteresovaní) súdy dospeli k záveru, že žalovaný výpoveď z nájmu bytu riadne prevzal a v stanovenej lehote nepoprel jej platnosť na súde.

17.2. Právnou otázkou, ktorá by bola relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nie je preto žalovaným nastolená parciálna, procesne polemizujúca a pre samotné rozhodnutie odvolacieho súdu nie rozhodujúca otázka (bod 14), na základe ktorej bola žalovanému uložená povinnosť vypratať bližšie označený byt v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

17.3. V neposlednom rade najvyšší súd uvádza, že právny názor odvolacieho súdu, s ktorým polemizoval žalovaný v podanom dovolaní o povahe doručky ako verejnej listiny a dôkazných dôsledkoch z toho plynúcich (bod 2.3.), nie je ani arbitrárny a ani zjavne neodôvodnený (pozri napr. 5 Cdo 129/2010, či rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 403/2010). Aj podľa názoru dovolacieho súdu (napr. 5 Cdo 65/2018) je doručka verejnou listinou vtedy, ak obsahuje všetky náležitosti vyžadované právnymi predpismi. V takomto prípade potom každý, kto namieta správnosť týchto údajov, znáša bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno, že tieto údaje sú nepravdivé. Za predpokladu, že doručka právnymi predpismi vyžadované náležitosti nemá, nemôže mať povahu verejnej listiny a dôkazné bremeno zaťažuje orgán, ktorý doručenie vykonal, a ktorý v prípade pochybnosti musí preukázať spôsob doručenia a správnosť údajov uvedených na doručke (viď napr. 4 Cdo 240/2010, 6 Cdo 44/2016). Uvedené závery sú naďalej platné aj za účinnosti CSP.

18. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného podľa § 420 písm. f/ CSP odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

19. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalobkyne na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.